

Előfizetési árak
helyben, vagy postán küldve:
Égész évre . . . 10 frt. — kr.
Fél évre . . . 5 » — »
Negyed évre . . . 2 » 50 »
Egy órá . . . 1 » — »
Egyes szám 4 kr.
Alap szellemi részét illető minden köz-
munka a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca
1702. sz.) bérmentve küldendő.
Előfizethető helyben:
Telegráf K. Lajosa Könyvtárkezelésben,
és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca
1702. sz. alatti).

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL

Hirdetési díj:
Négy kiadásos petit sorozat 5 kr. Nagyobb
terjedelmű a többzetű hirdetések alkü-
szert jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-
díj minden külön bejelölésért 30 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
udomásig sora 50 kr.
Nyitlatti közlemények minden petit sora
50 krajczár.
Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőség-
ben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca
1702. sz. a.)
Kéziratok nem adtnak vissza.

Fölhívás előfizetésre!

A második évnegyed vége felé jár-
ván, a »**Debreczen**« XXI-ik évfolya-
mának harmadik negyedére, mely július
hó elsején kezdődik, előfizetést nyitunk
bizalommal kérjük föl t. előfizetőinket
előfizetéseik megújítására, valamint föl-
kérjük azokat, kik előfizetési díjaikkal
hátralékban vannak, hátralékaik kiegyen-
lítésére, mert mi is csak úgy felelhetünk
meg nem csekély kötelezettségeinknek,
ha az előfizetési díjak pontosan befoly-
nak.

A »**Debreczen**« előfizetési ára:

Egész évre 10 frt. —
Fél évre 5 frt. —
Negyed évre 2 frt 50 kr.
Egy órá 1 frt. —

Vidéki t. előfizetőinket — a téve-
déseik elkerülése végett — arra kérjük,
hogy az előfizetési díjakat egyszerűen e
czim alatt sziveskedjenek beküldeni: »**A**
Debreczen« kiadó-hivatalának. Debreczen.
(Nagy-uj-utca, 1702. sz.)

A „DEBRECZEN»
szerkesztősége és kiadó-hivatala.

A hortobágyi kiállítás után.

Debreczen, jun. 28.

Most, a mikor már közölve lett a
lapokban a hortobágyi állatkiállítás ered-
ménye s olvastam a kirándulásról tudó-
sításokat, önkéntelenül elmémbe ötlök
azon kérdés, mi lehet oka annak, hogy
soha nem akad nekünk egy őszinte, igaz
barátunk, a ki minden mellékletekintek-
től eltekintve, úgy fejezné ki nyíltan a
maga véleményét, a hogy azt a látotta-
kon alapuló tapasztalata folytán tudása
engedi.

Sohase jutalmazunk meg senkit más-
ként, minthogy megvendégeljünk az ide
jövő közönséget paprikással, sült ökröknek
a szagával és minket mégis a diadal-má-
morába fűrésztelenek nyíltan s nevetnek a
hátnak megé titokban. Messzire terjedő
hírünk alig ösmer határt s mégis areánk
tett őszinte bírálatok összege annyi lesz
és sohasem több, hogy végtelenül fleg-
matikusok vagyunk és hogy nagyszerűen
tudunk magunk elibe bámulni. És mi?
bámulunk tovább s jól eső kinyomatá-
val arczunknak fogadjuk a ki nem küz-
dött dicséretet, melynek alapja csak a

A „DEBRECZEN» TÁRCZAJA.

Az okos zsidó fia szomorú története.

— Rajz. —

Irta: **Iffj. Móricz Pál**

Szegény, szegény zsidóasszony! Egyetlen
fia volt, nagyon szerette. Szegénységében, nyo-
morában egyedüli reménye, egyedüli vigasza,
gyámola ez a fia volt, kivel együtt vitték az
üzletet, mely a nagy árúválaszték dacára is
elfért egy háti ponyvában. Fehérvári bicika,
szatyng a legfinomabb, gyufa, tü, czérna, réz-
gyűrűk, és fülbevalók a szerelmes szívű legé-
nyek szeretői számára, kisebb-nagyobb tükrök,
czifra pipák s pipaszárak, pápaszem és kesz-
kenő, gyűszűk, fésűk, hajtűk, fuvó muzsikák,
paprikatartók, fapaprikák és idomtalan arcu-
babák voltak e terjengős kiállítású butyorbán,
melyben a falusi asszonyok, gatyás fücskák,
darutollas kalapu legények minden jót megta-
láltak, mire csak együgyű szívű vágyott, mire
csak szükségük volt. — Mint valami vén bo-
szorka varázstarisznyája, olyan volt e butyor,
melyet még a hetivásár, de nem, még
egy országos vásár hiszékeny és könnyelmű
vevői sem bírtak kiüríteni soha. Mindig meg-
telt az. Jámbor parasztek, parasztemyekék
csontokkal, rongyokkal, tojással, csős tengeri-
vel, ütött-kopott rozsdás vasdarabokkal gyak-
ran megtöltötték az Áron fiu toldozott-foldo-
zott zsákját, mely az özvegy zsidóasszonyék-
nál így egyszersmind az árupezántárt, a kasz-

gony lehet, de a melynek észrevételére
nem enged felemelkedni bennünket az
egyéni hiúság.

Nem akarom csökkenteni a hortobágyi
kiállítás nimbuszát, sem a gazda-
sági egyesület huszonöt éves munkálkodá-
sának eredményét, de azt tartom, hogy
ha van bennünk és kell lenni önértet-
nek, akkor nekünk kell a magunk háza
előtt sepregetni — ha ettől az idegenek
megkíméltek — s nem szabad sem a ju-
bileum, sem az ezzel összekötött kiállít-
ás eredménye felett bölcs hallgatással
átsiklanunk, de mint a kik haladni óhaj-
tunk, ez óriási füsttel gyújtott ünnepsé-
gekből le kell vonnunk a consequenciát
nyíltan, még ha az egyelőre hátrányos
volna is reánk nézve.

A budapesti volt országos kiállítás
óta sohasem kínálkozott nekünk alkalom,
de az ottani dicsőséges tapasztalatok után
nem is kerestünk alkalmat arra, hogy
akár itt helyben, akár másutt eljegyke-
zünk volna nyerni mások elől a jószág-
tenyésztés terén kínálkozó babérokat. De
minden évben egyszer, a midőn szűk
családi körben szoktuk a nálunk óriási
gyorsan fejlődő állattenyésztés áldomását
ülni, bármely idegen megirigyelhetne ben-
nünket, a megelégedés netovábbját olvas-
ván le izzadó arczunkról.

Mit csinál a pestmegyei, vasmegyei,
békésmegyei, erdélyi, sőt legutóbb a bi-
harmegyei gazdasági egyesület a nagyvá-
radi lóvásárral s mily munkát fejtenek
ez egyelőre kiállítók a gazdaságkodás más
ágain, földművelés, magértékesítés, olcsó
hitelszerzés stb terén, ezek a mi bámu-
latunkat mind nem zavarták. Valódi ke-
leti nyugalommal és örömmel sóhajtoz-
tunk a multak emlékein, mikor még a
debreczeni nagy vásárok ide csalták nem
csak a lóköteket, hanem a kereskedőket
is s reménykedtünk a jövő virányain, a
mikor debreczeni kevélységgel ismét be-
mutathatunk mindent, a mi nekünk és sze-
rintünk bámulatraméltó van.

Valóban ha ilyen jubileumos kor-
szakot nem élünk, bámulnunk kellene
azon a merészségen, a mit nálunk mind
a gazdasági egyesület, mind a gazda kö-
zönség karöltve legutóbb elkövetett.

Egy gazdasági egyesület, a melyik
semmi országos dolgot nem tud felmu-
tatni huszonöt éves működése eredménye-

ként, jószágkiállítást rendez azzal a pol-
gársággal, azzal a jószáganyaggal, a mely-
lyel ez a közönség néhány év előtt ku-
darczot vallott Budapesten.

Ha ez a dolog egyes embereket ér-
dekelne s kihatása is csak egyesekre
volna előnyvel vagy hátránnyal, nem
foglalkoznánk vele, de mert nézetem sze-
rint éppen úgy érdekli a legelső polgárt,
mint a legutolsót s mert nem csak er-
kölcsei, de anyagi kihatásról is van szó,
szükségesnek tartottam az eseménynél,
habár már elmúlt is, megállani.
Valamennyi tudósítás összhangzó
abban az egy dologban, hogy nem is volt
a kiállításon mit nézni. Nálunk! a kik
napokkal előbb még debreczeni öntelt-
séggel kiáltottuk, hogy milyen óriási nagy
legelőnk van nekünk s ezen a legelőn
még sokkal több jószágunk.

Gulyánk szépségén, a melyeknek
cserétfői Hortobágyig tartó tavaszi ván-
szorgását mi annyi bölcs melanchóliával
szoktuk szemlélgetni, nem ámult el senki.
Méneseink szemlélésén csak azon pol-
gártársunk merenghetett boldogan, a ki
soha sem volt messzebb a Hortobágytól
és mi ide hívtuk a gazdasági egyesüle-
teket, hogy legyenek jelen, mikor a pol-
gár a polgárral a küzdőterén megbirkó-
zik a babérért. Ilyen óriási ingó és inga-
llan vagyon halmazatán, itt a tejjel és
mézszel telített ország közepén rendezünk
egy kiállítást, a hol megjutalmazzuk ma-
gunk magunkat, tudja Isten hanyadszor!

Nem vélek tévedni, ha a történetek
után azt mondom, hogy bőven elérke-
zett az ideje annak, miszerint mi debre-
czeni polgárok magunkba szállva s bírá-
lás után megösmerve önmagunkat és
helyzetünket s letéve a debreczeni ön-
hittséget, mely a magánál a világon
semmi külömbet nem ösmer; figyelembe
vegyük a körülöttünk már jó messze ha-
ladt világot s kezdjünk gondolkodni azon,
hogya az adósságot olyan készséggel
csináljuk ezután is, mint eddig, miféle
alappal rendelkezünk majd a fedezetre;
ha nem akarjuk bevételünket növelni,
ha nem akarjuk, a mire mi határozottan
reá vagyunk utalva, sem a mezőgazdal-
kodást, sem az ezzel karöltve járó jó-
szágtenyésztést fejleszteni, ha megelé-
günk mind-n évben azzal a néhány díj-
jal, a mit nem idegenek it lnek ide ne-

künk, hanem mi magunk magunknak, ha
nem akarjuk azt belátni, hogy mennyivel
hátra vagyunk mások mögött.

Mintha sejtette volna a kiállítást
rendező egyesület, hogy az egyes gazdák
által tenyésztett jószág-állomány nem
fogja meglepni az ide sereglő idegeneket,
tejfölözés szempontjából felhajtatta a vá-
rosi ménes és gulya esszenciáját is. —
Hiszen ha mi magunk lettünk volna ott:
én Istenem, hogy eltudtuk volna dicsérni
egymásnak azokat a mi szép jószágain-
kat, csak úgy mint eddig, máskor! De
mert mások is voltak jelen és jobban
meg kellett látnunk a mi a miénk; ha
ki akarunk emelkedni az elitelendő ősi-
ságból, el kell ösmernünk, be kell lát-
nunk, hogy nekünk sem ló, sem okserü
marha tenyésztésünk nincsen. Van ne-
künk sok jószágunk mindenből, de for-
más szép jószágot, a mi értékét képví-
sel, a mi magán hordja az okserü jó-
szágtenyésztés bélyegét, olyant csak is
elvéve találunk. Semmiféle állatnál nem
akarjuk megérteni, hogy mi az a faj, ne-
künk mindegy, akár csunya, akár rossz,
a földol: hogy sok legyen.

Állításon igazolására felemlitem a
város nagy szakértelemmel összeállított
törzs gulyáját. Nem lehet eltagadni, hogy
isteni gondviselés folytán e gulyában
akadnak egyes szép példányok, de a faj
jellegét az egymástól különbözőség foly-
tán annyira nélkülözi az egész, hogy az
okserü tenyésztésnek már ezzel kizárja
a feltételt. Mindeniknek más a test ál-
lása; az egyiknek hosszú a dereka és
vékony, a másiké kurta és dongásabb;
egyiknek magas a fara, széles, a másik-
nak keskeny az eleje, vastag, kurta nyak
jellemzi az egyiket, hosszú, vékonyabb a
másikat, magas az egyik, alacsony a má-
sik; a fej és szarv állás, az meg pláne
leirhatlanul különböző, a mi leginkább
bizonyítja az innen-onnan összeszedett
alapot. Ilyen egymástól annyira különböző
gulyával, mely külömbőség a laicus szem-
lélőnek is az első tekintetre feltűnik, ma-
r már dicséretet csak úgy aratunk, ha ma-
gunk vagyunk magunknak bírái.

Éppen így, sőt igyeből vagyunk a
lőtenyésztés terén is. Egy páru őrü embert
kivéve, a mi lőanyagunk nem állja ki
még a bírálatot sem, ott, a hol okserü
lőtenyésztésről van szó; a mi ma már

butyor garasos portékáit. Letépte magáról a
ruhát. Bántalmazta az utcán járó-kelöket. —
És végre is felszállították az örültek borzadal-
mas házába, hol a szegény fiu meghalt.

Phedig nem vult az ulyon buhlund,
mint a daktherok mundthák; — beszéli fünek-
fának könnybe labadt szemekkel, a szegény,
megtört s szintén meggyengült eszü. »Kolerás
zsidóasszony« — és mhégis bevitethék a bo-
lundok házába a meregkheverők! — Phedig
mhundtam, mhindig mhundtam nhelik, hogy
dakterleben, khedves dhakterleben, Áron ukus,
Áron ukus, mhéga — n h a d r á g á t is mhaga
khüti meg!

Pedig szegény, szegény »Kolerás zsidó-
asszony«, édes anyja a néhai »golyanyak«
zsidónak, Áron fiad csakugyan bolond volt,
mert ma n a p s á g a z o k o s e m b e r e k n e m
s z o k t a k s z e r e t n i, c s a k — h á z a -
s o d n a k! . . .

Nagyváradnak török kézről való visszavívása.

— 1692 június 5. —

Irta: **Dr. Márki Sándor.**

Nagy ünnepe volt a magyarságnak az
1692. év Urnapja. A török akkor, június 5-én
adta fel a keresztényeknek. Nagyváradot,
melyet azelőtt harminczék estendővel fog-
lalt el.

Alig vivta meg Szalánkemén alatt a bá-
deni örgről a század egyik legvéresebb csatá-
ját, Nagyvárad alá vezette győztes seregét s
hogy Erdélyt, mely imént egyesült ismét a

magyar királysággal, ennek érdekeihez katonai-
lag is szorosabban fűzve, már 1691. október
12-én ostromolni kezdte a végvárat. A török-
ök azonban maguk is jól ösmerék a hely
fontosságát. Tudták, hogy Erdély sorsa függ e
vártól, s hogy ók maguk sem tarthatják meg
magyarországi hódításaikat, ha nagy német tá-
borra alakul az Erdély. Akkor csak delfől
remélhetnek segítséget, míg idáig kelet felől is
számíthattak reá.

Időközben azonban Lippát is elvesztették
s a Maros vonalának legnagyobb része immár a
keresztényeké volt. A váradi barátságot ellen-
eséges terület választotta el a temesvári begler-
bégstől. A törökök tehát hősies védelemre
készkültek. A nyomorúságos várost úgy sem
tarthatták, de a fellegvár átadásáról tudni sem
akartak. Azt Fitték, másfélezer ember hősisége
is elegendő a török birodalom sorsának meg-
fordítására.

Annyira vitték is, hogy megunatták Bá-
deni Lajossal az ostromot, melyet még ilyen
derék vezér alatt is kelleltenül folytattak a le-
rongyosodott, halálra fáradt katonák. Az örgről
más dolog után nézett, de megbizta Auersperg
tábornokot, hogy a téli szállásokra elhelyezett
huszárokkal és hajdukkal gondosan ügyeltes-
sen a várra s ne engedje meg, hogy az őrség
valamiképen segítséghez jusson.

Valami ötszáz török mégis bevonult a
várba, még pedig az ostromzár vitézeinek szem-
láltára. Egy napon délczég huszárok vágattak
Nagyvárad főkapuja felé Auersperg emberei azt
bítték, az őrséget akarják föllármázni, hogy

a kiállítások alapját képezi. Itt is éppen — mert minden évben nem csak agyon dicsérjük, de még díjazzuk is egymás lönyagát — az a hitünk, hogy a miénk-nél nincsen különb az országban; s egyáltalában nem akarjuk azt megérteni, miszerint nem az a díjazandó a mi van, hanem a mi szépet és jót, munka, szorgalom, és kitartással elő tud állítani valaki.

Általában azt lehet mondani, hogy nálunk formás, egyöntetű lovakat nem is lehet látni. Emberi ész, kéz, mely hivatva van a természet monstrumából szépet, tetszetősét előállítani, fel nem fedezhető sem a puszta, sem a városban.

Annaira különböznek a mi lovakat egymástól, hogy itt fájrol beszélni sem lehet. Charon, Nónius, Gidrán, Arabs — ezeket a mi polgvánk és nevelési rendszerünk mind áthasonítja debreczeni lúvá, s felruhazza mindet egy közös jelleggel, örökösén a földet szomorkodva néző, nagy idomtalan buta fejű: és ez aztán a mi netovábbunk. Egy csinos, fürgé, vidor tekintetű ló, tetszetős fej és nyak tartással, olyan nálunk, mint a fehér holló, és nem is látunk, ha csak vidéki ember szekerében nem.

Maga a város mense is, a mit mi olyan fennen szoktunk emlegetni, általában nemcsak a szépséget, de a fajjellegét is nélkülöző olyan lótermék, amely inkább látszik arra tenyésztve lenni, hogy a vásáron husanyagot szolgáltatson, mint sem az okszerű lótenyésztés terén kínálkozó lókiállításokon babérokat arathasson.

Nagyobb része korán felnyurgult, puha izomzatánál fogva a gidres-gödörös legelő miatt elromlott lábakkal kénytelen kiállni a küzdőterre, s nélkülözve az általános minden szemléltől kielégítő szép külsőt, érzéktelen hústömegével igyekszik a nézőt kiengesztelni.

És hogy nem tulozok, ha azt mondom, hogy nekünk nincs egyáltalán figyelembe vehető lóanyagunk, mutatja az polgártársaim, hogy nálunk a katonaság, annyi sok ló közül vagy egyáltalán nem, vagy figyelembe sem vehető kis számban vásárol.

Ha mindezek után azt mondom, hogy a kisebb állatok közül a juh az, a mi a kiállításon figyelmet érdemelt, de amely állatfajt mi sohasem fogunk tudni általánosítani, mert többnyire kisebb birtokosok vagyunk: azt vagyok bátor kérdező polgártársaimtól, feltárva önök előtt őszintén a valóságnak megfelelő állapotot — mi az, a mi minket ehez az állapothoz köt, s nem enged bennünket jobb utra térni?

Alig van az országban város, a hol a gazdaközönségnek olyan kedvező viszonyok álljanak rendelkezésére, mint

Debreczenben. Van általában minden magot megtermő vegyes talajunk kellő bőrségben, van kereskedelmi összeköttetésünk kielégítő. Van legelőnk nemcsak nyári, hanem őszi és tavaszi is, szóna termő földünk és vidékünk nagy; általában inkább vagyonosak vagyunk, mint szegények, és mindezek dacára, mi polgárság csodálatosan elmaradtak vagyunk az okszerű haladás terén, őszintén szólva, az látszik rajtunk, hogy legkevésbé bírnunk erélyvel valamely dologban szakítani a multtal, helyes irányt tűzve ki a jövőre.

Közönyösek vagyunk minden iránt, még a mi közvetlenül minket érdekelis, s mintha kimerültünk volna már a szép és jó iránti küzdelemben, hallgatagon követjük, a ki minket dicsér.

En polgártársaim a mai e nemű állapotok fentartását továbbra is, valóságos vétkek könnyelműségnek tartom, nem csupán az őss-Debreczenre, hanem leginkább a Debreczenben létező és már is több tekintetben elmaradt polgárságra nézve is.

Azzal az erővel, a mi az önök rendelkezésére áll, miért létováznak önök a »ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes« elveken alapuló folyton ingó ösvényen; a mely a földművelés terén előbb-utóbb az 5 magos termésre, a jószág tenyésztés terén folyton kudarcra, s az általános haladás terén késő ébredésre vezet okvetlenül.

Ha van önöknek erejük arra, hogy mindent kerüljenek a mi új, feltéve, hogy jó és hasznos adó, mondom, ha ehez van erejük, azzal az erővel mért nem bontják önök ki a haladás zászlaját magok között?!

Nem mondom én, hogy üres rajongók legyünk; toronyt akarjunk építeni, mielőtt templomot építenénk; inkább lassan haladjunk, de biztosan; hanem mondom, hogy a még csak most történt hirtobági állat-kiállítás feletti elmélkedés folytan vonjuk le abból a consequenciát s igyekezzünk a magunk kárán okulva, míg nem késő, jobb utakra térni, hogy ha ismét eljön a másik huszonöt évtendő, ne legyen oka a meghívott idegeneknek kicsinylő mosolyal ismét napirendre térni felettünk! —

Egy polgár.

BELFÖLD.

Szilágyi Dezső — belügyminiszter. Budapestről avatott forrásból írják, hogy Szapary Gyula gróf miniszterelnök jelenleg abban fardozik, hogy Szilágyi Dezső igazságügyminisztert a belügyi tárca átvételére bírja rá. E változás célja a közigazgatási reformjavaslat keresztülvitele lenne. Szilágyi ugyanis nagyon tartózkodóan viselte magát a javaslat multkor tárgyalásánál; de mint belügyminiszternek, jobban kellene exponálnia magát. Szapary bi-

tyenség legfőbbeségebb ünnepén tábori oltárnál kellett miséznie.

Földig volt szentva a templom, melybe a város alapítója Szent-László, a legdalisabb magyar király temetkezett; s fel volt dülva a sir, hová hajdan a hívők ezrei sereglettek, hogy sirjának csodái megerősítsék őket istenségökben is, magyarságukban is. Ágyukká öntötték a szent királyok szobrait, melyek 3 századon át hirdették, hogy Várad szent földjén született meg a teljesen magyar kepművészet méltóan arra, hogy versenyezzen a közep kor legnagyobb alkotásaival. Egyidőben a magyar Dauphiné fővárosa volt Nagyvárad, az ország egyhármadának középpontja; s mindenkor egyik oltára Pallasnak, Budán kívül egész Magyarországon itt talált othonra a renaissance, innen került ki a humanisták és azután a reformátorok java része. Ez volt a középkorbeli Magyarországi »opulentissima civitas«-a és az ujkor elején ez lett Erdély legfőbb mentővére, az alföldi kalvinista tudomány, iskola és sajtó főhelye. Ipara fejlett, kereskedése bővült, városai főfontosságra vergődtek.

Mikor 1660-ban elesett, a közszerencsétlenség érzete szinte lerombolta az idáig vallások szerint sokszorokt politikai pártok közt való különbséget s Erdély kalvinista fejedelmével a szabadság megvédésében most heves versenyer keltek a katolikus zászlósúrak is. A protestáns Bocskayra, Bethlenre s két Rakóczi-ra a katolikus Wesselényi, Nádasdy, Zrínyi és II. Rakóczi Ferencz következett. Várad elvesztése megingatta, a vasvári béke teljesen tönkretette a németek jöndulatába, a personalis unio helyességébe vetett hitet.

A német segítség, mely nem ügyekezett megtartani a magyarságnak a virágzó várost, éktelen romhalmazzal juttatott most annak a

zik Szilágyi parlamenti sulyában és szónoki erejében, hogy a javaslat törvényerőre jut-talja. E változás megtörténte 10—15 nap alatt várható. A hírek, bár megjegyezzük avatott forrásból ered, mindazonáltal megerősítést várjuk.

Stefánia özvegy trónörökösne a halásztanyán. Stefánia özvegy trónörökösne balaton-füredi tartózkodása alatt azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretné megnézni a balatoni halásztanyákat. Eszterházy Mihály és Nádasdy Ferencz gróf azonnal értesítette az özvegy trónörökösne szándékáról Rosenberger Mihály kenesei halászbérlőt. Az özvegy trónörökösne pénteken este megjelent kíséretével a halásztanyán, a hol rögtönzött asztalok vár-ták a magas vendégeket. Rosenberger nagy rőzsékkal tüzet rakatott s fanyársakon izletes gardákat süttetett. A főúri vendégek azután cigányzene mellett hozzáfogtak a lakmározás-hoz. Stefánia özvegy trónörökösne is annyira izlett a hal, hogy másfelet evett meg.

Macskazene egy oláh agitátor-nak. Az aradi ifjúság macskazenet rendezett dr. Juciu Aurel oláh nemzetiségű ügyvéd lakása előtt, mert ő is tagja volt az oláh izgatók bécsi küldöttségének. A tüntetés tíz perczig tartott, akkor a rendőrség széteszlatta a körülbelül száz emberből álló tüntető csoportot. Zavargás nem történt. Az aradi magyarság közvéleménye mélyen elítélte Juciu-t.

Széchenyi Ölon pasa jubileuma. A gróf Széchenyi Ölon pasa jubileumára Konstantinápolyba ránduló társaságba ujabban több országgyűlési képviselő is jelentkezett. A nemzeti kaszinó üdvözlétét gr. Eszterházy Kálmán és br. Kemény fogják a pasának átadni. A résztvevőknek külföldi utlevél okvetlenül szükséges és azt elutazás előtt a budapesti török főkonzulátusnál láttamoztatni kell.

KÜLFÖLD.

A kolera. Berlinbe ijesztő táviratok érkeznek Pétervárról a kolera terjedéséről. Ezek szerint Dél-Oroszországban rohamosan szaporodik a kolera-betegek száma.

Szerb hivatalnokok fizetése. Az »Obzor« cz. szerb napilap sötét színekkel ecseteli Szerbia pénzügyi helyzetét; azt állítja a nevezett lap, hogy a tiszték, az államilag nyugdíjazottak és a hivatalnokok egy nagy része még május havi fizetéseiket sem kapták meg.

Stanley képviselőjelölt. Londonból írják, hogy Stanley North-Lambethen képviselőjelöltnek lépett föl s közelebb megtartotta programbeszédét, melyben kijelenti, hogy a liberal-uniónista pártköz csatlakozik. Főleműljük programjából még azt, hogy a radikális eszmék híve, s hogy a nép szavazatára kívánja bizni az egyházi kérdés megoldását.

Sándor szerb király látogatása szüleinél. Sándor király jövő hónap elején több napi tartózkodásra Nis-be megy, honnan Bécs melletti Badenbe utazik. A fiatal király több hétig fog Badenben tartózkodni apja társaságában. — Innen az ifjú király nevelője, Miskovics ezredes kíséretében Biarritzbe megy egy rövid látogatásra anyjához.

Itt a vakáció!

Egy-két hónapig — obligát frázissal szólva — a Múzsák csarnokai megint bezárulnak. A megfáradt kis had megoszlik; kit örömtől sugárzó arcz, kit meg könnyes tekintet fogad.

birtokába. Kaiserfeld tábornoknak, hogy a kirendelt több ezernyi őrséget fedél alá juttassa, hónapokon át kellett bajlódnia törmelékek elhárításával s évek kellettek hozzá, hogy a modern igényeknek megfelelő vár álljon a réginek a helyén. A mű csak a várak és kaszárnyák buzgó építőjének, III. Károlynak idejében készült el. A nyugati oldalán ott állott a vár visszafoglalásának emlékére a polgárok által befalazott feliratos kő: »Dicsőség a teljes Szent-háromság egy Istennek, ki az Ur szent testének ünnepén Várad kapuit megnyitotta.«

De ha 2—3000 főnyi katonaság őrizte a most már ismét büszké várat, bizony nem őrizte a polgárság érdekeit. Velencei vidéke volt azelőtt a városi élet középpontja; most a katonák nem tűrhették városi életet a lövés távol-lának határain belül s Olasz és az Újváros felé száműzték a polgárokat. Ugyanaz a szivtelen eljárás, mely annyi más városnak, pl. Aradnak fejlődését is teljesen alárendelte a katonai szempontoknak. S hogyan fejlődhetett volna magyar közszellem most már olyan városban, melynek 2—3000 német katonája és csak 2—300 v. radi polgára van? S Nagyváradnak, az opulentissima civitasnak, 1720-ban csak 216 polgára volt. Még mindig tekintélyes, szám, ha tudjuk, hogy ugyanakkor az egész Békés-vármegyében, hol most 260,000 ember él, akkor csak 300 ember lakott s az ugynevezett temesi Bácságban, melynek 3 vármegyében most több mint egymillió négyezer ember boldogul, akkor csak 18,000 lakos tengődött.

Nagyvárad népessége azóta száznál is több-szorta nagyobb. A visszaállítás után hamarosan fölépített kis székesegyháza — az orosz-katolikusok mai kis temploma — helyett ma ismét emlékszerű székes egyháza van. Három egyházmegyének középpontja újra a város. Is-

Ki hogyan érdemli. Rengeteg tabellák aztán konstatalják az eredményt és megvonja tanulságait — a statisztika.

Értesítők cikkei, kultuszminiszteri jelentések, tanár-körök és nagy közönség pedig újra kezdik a panaszt, hogy: »de nem így volt régente«, meg hogy »az ifjúság a morális dekadencián kívül, főképp szellemi tekintetben szemmeláthatóan hanyatlak«.

Csakugyan. Szülők gondja, tanárok vesződsége, a hosszú idő éppen nincsenek arányban a sikerrel, melynek egész koszorúja a tanulók alig 5—6%-ának homlokát ékesíti. A többi alig egy-egy levelet visz belőle: 34—39%, pedig elbukik a palesztrán.

»Es ez a nóta mindig így megyen.«

Az iskola nem a túlterhelésben keresi az okot. Megvan hozzá a maga jogos argumentuma. Sok a gyakran mulasztó tanuló. Könnyelmű bizonylat-osztogatás valóságos epidémiává tette már az iskolakerületet. A szükséges mozgás, szórakozás, séta idejét szivesen nyujtja meg a közepes szorgalom is tanulmányai rovására.

A régi tanulók közt bámult »könyv-moly«, ma már muzeumi fogalom; »fejtoró munka«, »ambíció«, meg a mithosz ködeből atlungó sejtetem, mit legtöbb tanuló meg nem ért, de megnevet. A sok demoralizáló alkalom, a koránérés elég sajnós magyarázó e köztapasztalatnak.

De a hanyagságnak is megvan a maga logikája. Iskolakerülők, kiket csak a szülők pressziója tart az iskolában; tehetség nélkül szükölködők, kiket a legszentebb törekvés sem alakíthat ujja; nem számítanak. Aberrációk. Salak, mi a nemes fémhez tapad.

Csakugyan az a kohó tűzében, hámorok kalapacsai alatt lassan leválik. A szellemi életben azonban — fájdalom az évekig tartó együtt-lét maradó nyomot hágy a nemes anyag. Akad még egyéb belső ok is. A tanítás tárgyainak sokfélesége s a tanító erők eljárás módja.

Amaz általános, ez speciális hatással működik a tanítás sikerén vagy sikertelenségén. Egyforma haladásra egyforma hajlandóság; a tárgyak nehezégeit tekintve pedig fokozatosan erősödő képességek szükségesek. Vajh ki az a szerencsés, kire »az ég minden kegye áradott?«

Annál több a középszerű, kinek komoly munkára vállalkozó egyéni dispoziციóját a tárgyak sokféleségének szükséges következménye: a szétforgácsolás okvetlen megbénítja.

Csüggedés kél a meggyőzhetlenné látszó munka nyomán; elfásulás az ambíció helyén. Am ezen a tárgyak egyszerűsítésének kell segítenie. Az egységes középiskolát csépelő újabb és legújabb tervezetek még mindig kevés remény-nyel biztatnak.

A sokféleség veszedelmével együtt működik a másik ok.

Az alsó- és középiskola célja általános; tehát nem különös szakok szerinti műveltség

tenitéletei nincsenek többé, de van királyi táblája. A múzsák ismét találkoznak a városban s a fő-, közép-, nép- és szakiskolák egész sora, fejlett sajtó, számos közművelődési egyesület működik a renaissance első mozgalmai által megszentelt helyen. Kémipáratól a gyáripar váltotta fel. S talán van valami abban a legendában, hogy Szent László halottas szekere lovak nélkül is Váradra talált. A lovak nélkül haladó kocsi, a vasutak, most is — mintegy a természet által kiszabott irányt követve — tartanak e város felé. Szent László szobra állani fog ismét s a szent király emléke éppen e napokban megint országos bucsujárás, nemzeti és egyházi ünnep színterévé teszi ezt a várost.

Másfél századig nyugte Nagyvárad Zrínyi Miklósnak azt a jóslatát, hogy nagy szerencsétlenség lesz az a házára, ha idegen — német — sereg szabadítja fel őt a török uralom alól. Fejlődésében őt valóban nagyon akadályozta a katonai uralom. De a megyeiség, melynek legszebb jelenetei hazaszerte éppen Biharvármegye gyűléseiben folytak le, a nemesség és — mi 1848. előtt olyan ritka dolog — a polgárság érdekeinek szerencsés találkozására nem engedtek tért a németesítésnek s Nagyvárad nem jutott a III. Károly által pártfogolt városok sorsára. S a büszke nemesség vármegyének központján, Váradon, nyilvánult meg először az igazi magyar demokracia. Magyarországon az első képviselő, Beúthy Ödön személyében, Nagyvárad választotta.

Es a város, mely a középkor legnépesebb alakja, Szent László korától fogva a magyar lovagias erénynek szentföldje volt, az lesz ebben a legújabb korban, a minék a legújabbkor legnépesebb alakja, Kossuth Lajos egy szebb jövő reményében már 1848-ban elnevezte, — Nagyvárad lesz a magyar Birmingham!

megadás hogy az részkebe szükségé tesítése daluság mindenre Imu zatos fej szí tekin

Az tárgyat tényező tekintet fő nehézi ni meg s a maguk tékevel szótárba hodus m ócsárló nyei kiet nülöt — relem, tá panaszka vagy leg pasztalt hogy at válnak s tikus esz forszíroz vel küző pályáján vedesim kitünők, Há ges filoz

A fecké először illeges r összehas sen, prag mikor m mikkel e

A jó tan ferdesége vesztett

Nez hanem sokat e jár), tov jelentősé mig az tanulókk hogy a megfordí főhíbat ban tölés s, a t hogy a kész ör van me

A hogy a erkölcsö tel. Ma

A egy-egy alást se váltotta ban tan

A fizikai tetű elj meszete tanárt ny felelnie, dolgát, összes

H az ifjus juk az módosít

A régiként iskola: az 1893 délelött

varo zeti va felirato 2.

megadása. Ez a felsőbb oktatás feladata. Csak-hogy az általános mixtum compositum egyes részekből áll, minék képző ereje egyformán szükséges az ismeretkör tagítására, a felfogás élesítésére, az érzés nemesítésére, az egyoldalúság elkerülésére és még ki tudná mi mindenre.

Itt a nagyképű ellenetés, mely a fokozatos fejlődésre appellál ugyan, de sobase veszi tekintetbe.

Aztán akad-e szaktanár, ki nem a maga tárgyát tartja az iskolai képzés legfontosabb tényezőjének? Ritkán. Olyanok pedig, a kik tekintet nélkül a tárgyakban s a többiben rejlő nehézségekre, a tanuló — sokszor megismeri meg se próbált — egyéniségére, egyenesen a maguk készletére, a maguk fáradsága mértékével mérik a tanulót: annál többen. — A szótárba még nem szedett titulusokat, a methodus mellékeszközeiként szereplő gunyos, — ócsárló kifejezéseket — mikkel a maguk igényei kielégítésére kívánják kényszeríteni a tanulót — nem is említem. Míg a szeretet, türelem, tapintatosság írott malaszt, addig hiába panaszkodunk. A sokat feszített ij elpattan, vagy legalább megenged. Az a sokszor tapasztalt valóság, hogy a középiskolán alig hogy átvérődők közül kitűnő szakemberek válnak a felsőbb oktatás folyamán; hogy praktikus eszük kibontakozva a rendszertelen, de forszírozott képzés nyűgéből, elementáris erővel küzdi magát az egyéni hajlam választotta pályáján előre: mind az előző iskolázás tévedéseinek bizonyossága. És megfordítva is: a kitűnők, jelesek elernyedése.

Hát az iskolakönyvek? Azok a mélyseges filozófiával egyberagagott kompendiumok? A fecske persze csak a fészek körül röpszti először fiait. Hosszu gyakorlás után viszi a fölleges régiókba. A modern oktatásban a termésméret rendje is meg van forgatva. Mindjárt összehasonlításon, kombináczió, rendszerezésen, pragmatikus okfűzésen kezdi a tanuló, a mikor még elegendő kép sines a lelkeben, a mikkel e felsőbb műveleteket végrehajthassa. A jó tanár, jó nevelő. Segíthet az iskolakönyv ferdeségein. Hányan nem segítenek: a kedvük vesztett tanulók ezrei a megmondható.

Nem a külsőségek változtatgatásában, — hanem a lényeg újjáalkotásában rejlik az a sokat epedett „gileadi balsam”. A lassan járj, tovább érsz. elvének sehol sines akkora jelentősége, mint a nevelésben, tanításban. S míg az iskolát a maga egészében nem tudjuk a tanulókkal megkedveltetni, míg azt hisszük, hogy a tanulók vannak az iskoláért és nem megfordítva: addig szülők, nevelők, tanítók a főhibát önmagukban keressék. Mert első sorban tőlük függ: a rossz példa, az urhatnáság, a tivornya-helyek elég csábító alkalmak-e, hogy a jobb tanulók is megtántorodjanak, s kész örömezt lépjenek a lejtőre, melyen alig van megállás.

A kik visszasiadják a régi időket, tudják, hogy akkor is voltak iskolakerülők, hanyagok, erkölcsi mételyzők. De akkor az volt a kivétel. Ma megfordítva áll a dolog.

A patriarkális osztályrendszert, mikor egy-egy tanár valóságos atyjává lett a keze alatt serdülő ifjuságnak: a rideg szakrendszer váltotta fel. Egy-egy professzor öt-hat osztályban tanít; keveset foglalkozhatik növendékeivel. Az egyesek „kialakítása” tehát valóságos fizikai abszurdum. Együttes megfigyelés, egyöntetű eljárás szintén csak írott malaszt. Természetes, mert a bürokratikus pedantéria a tanárt is kergeti. S a kérdés, mire meg kell felelnie, nem az, hogy jól elvégezte-e a dolgát, hanem az, — hogy elvégezte-e az összes anyagot, mit eléje szabtak.

Hát ilyen körülmények között ne magát az ifjuságot okoljuk. A rendszer hibáit ne töljük az emberi természetre. Ez örök, amaz módosítja.

A rendszer változzék hát meg: és új, a régiként erős nemzedéket kap majd a nagy iskola: az élet.

Vén Diák.

Ujdonságok.

Városi közgyűlés.

Meghívás
az 1892-dik évi június hó 29-én, szerdán délelőtt 10 órakor a városháza nagy termében tartandó városi rendkívüli bizottsági közgyűlésre.

Tárgyak:

1. Tanácsi előterjesztés: a városi közeleti vámszedési jog meghosszabbítása iránti feliratot illetőleg.
2. Ugyanaz: Boczkó Sámuel rendőr fő-

kapitány szabadságidő engedélyezése iránti kérelmére.

3. Ugyanaz: Uthálózat megállapítása tárgyában.

Debreczen, 1892. június hó 25-én.

Gróf Degenfeld József,
főispán.

* **Tiszaháti majális.** A riporteri toll rendszeren nehezebb egy-egy attánczolt éj után, hátha még gondolatinkat is megzavarják azok a szép szemek, a melyek a leirandó majálison valóságos csillagtengert rögtönöztek a szőke Tisza susogó zöld fűzeseiben. Ugyanazert megengednek, kik eme kellemes nyári éjert ott velem attánczolták, ha talán ilyen hatások alatt állva, hü képet nem adhatok eme feledhetetlen kedves mulatságról. Kik talán kevésbé ismerik a tiszamenti helyeket, ezek kedvéért elmondom, hogy a Tisza partján, Szabolcs vára mellett van egy kedves kis falu: „Balsa.” Eme falucska kis számu kálvinista hívei felállítandó orgonájuk alapja javára terveztek egy halász majális s a derek pap, a fáradhatatlan jegyző s a szorgalmas hívek fáradozása lelé meg jutalmát, egy minden ízében sikerült, diszes mulatságban. Diszesnek mondhatom ezt főként azért, mert annyi sok szép lányt meg nyári mulatságon nem csak én, de ha nagytás nélkül ide teszem, hogy volt közel 150 szebbnél szebb fiatal lány s fiatal asszony, ugy hiszem, hogy nálam többebb majálisozott fiatalok sem sokszor láttak. De diszes volt ám azért is, mert a balsaiaknak igen kedves vendégük is volt. U. i. azon szerencse érte őket, hogy főt. Kis s Áron püspök ur elfogadta meghívásukat s meghozta emez áldozatot s messze Debreczenből eljött eme vidékre, melynek lakói, mint maga mondá, a nem rég fejeire tett koszorúnak legszebb füzereit kötötték. Ott volt a jószágos öreg ur köztünk s Onodi Géza képviselő. Dobozy nagybirtokos, Lukács Ödön esperes s több más tiszaháti lelkes s világi hívei társaságában vidám hangulatban késő éjert ott maradt megelégedetten hallgatta a »Tiszamenti dalársulat« kellemes énekeleit s meglegedését s elismerését is nyilvánította derek ifju vezérüknek, Szikszay s. lelkes urnak. Vacsora alatt voltak felkőszöntök is: Lukács esperes a püspök urat, főt. püspök ur kedélyes hangú beszédében a társaságot s balsai híveit ellette s áldotta meg s most jött a balsai derek curátorának beszéde, mely mindenkit meglepett, mert hallottunk egy közönséges földmives ember szájából oly tökéletes magyarsággal s oly gyönyörű constructiókkal s oly gyönyörű modorral előadott beszédet, melyre elhangzása után a püspök ur megjegyzte válaszában, hogy nem hisz füleinek s szeminek, mert mit hallott, az egy képzett szónok szájából jött, hiszen, mint mondá, mi papok, kik egész életünkben az ekesszólást tanuljuk, mi nem vagyunk képesek eme zengetes nyelvet így használni, s ezéolvva püspök ur arra, miszerint Balsán a pap is Veress, curátor is Veress s még igen sok Veress lakik s mindmennyi igen derek egyháztagok, így szólt: „Boldog az oly egyház, melynek egen a hajnal ilyenek veresítik” stb. — De leteszem immár riporteri tollamat, bár sajnálom, hogy a feledhetetlen hölgykoszoru névsorát össze nem állíthattam, de legyen elég annyit mondanom, hogy a balsai majális Szabolcs eme vidéke szépeinek találkjája volt de Debreczenből is volt ám valaki, ugyanis az épen ott időző barna Buzás Erzsi is ott volt, s Szabolcsban is csak olyan kedves volt s csak olyan sokat tánczolt, mint otthon szokott. (Némó.)

* **Az ünnepelő Nagyváros.** A történelmi nevezetességű ünnepély vasárnap a székesegyházban tartott fényes Veni Sancte-val vette kezdetét. Az első padokat a küldöttség tagjai foglalták el. A főpapok közül megjelentek: Császká György kalocsai érsek, Schopper, Bende, Steiner, Bubiics, Pável, Dessewffy, Markus, Fraknoi, Szabó, Nogall, Hornig püspökök. Fehér Jpaly főpap, Belopotóczy tabori püspök. Ott voltak továbbá a gör. kath. káptalan összes tagjai, a kath. kör küldöttsége Eszterházy Mór Miklós vezetése alatt, Lévy Imre kegyesrendű tartományi főnök, Jekelfalussy min. tanácsos, Gervay Mihály, Balogh Sándor Szent-István társulati alelnök, Novák szatmári nagyprépost, Maszlaghy pontifikáló püspök. Bende püspök fényes segédlet mellett végezte a diszmisést, miközben a megerősített székesegyházi zenekar Kersch karnagy zenés miséjét adta elő. Odry Lehel és Takács Mihály operaházi tagok énekeltek betéteket a közönség nagy gyönyörűségére. A város diszjülése 11 órakor délelőtt folyt le a premonstreiek főgimnáziuma disztermében. Az ünnepi közgyűlésen igen előkelő közönség, legnagyobbbrészt diszmagyarban vett részt. Az emelvényen Döry József b. főispán elnöktől jobbra Császká György érsek, Schopper és Bende püspökök, Teleszky István államtitkár, Bunyitai Vince cz. kanonok és Sal polgármester, balra Schlauch Lőrincz püspök, Tisza Kálmán, Pável gör. kath. püspök, Ritoók Zsigmond táblai elnök, Jekelfalussy Lajos, Beöthy Andor és Rácz Mihály városi főjegyző foglaltak helyet. Az emelvény mögött a küldöttségek tagjai helyezkedtek el. Ott voltak Budapest fő-és székváros, Arad, Debreczen, Szatmár, Kolozsvár, Békés-Gyula városok és megyék küldöttei, mindannyian diszmagyarban festői látványt nyújtottak. — Tizenegy órakor Döry József b. elnök megnyitotta a közgyűlést. — Elnöki megnyitójában hangsúlyozta a főispán, hogy Nagyváros város e közgyűlését a török uralom aluli fel-

szabadulás kétszázados évfordulója alkalmából azért tartja, hogy ama kegyeletes érzelmeket, melyeket a jelenkor őseitől örököve keblében táplál és ápol, jegyzőkönyvében megörökítse és buzdító példának az utókornak szent hagyományképen átadja. Az eljenzes megszünte után Bunyitai Vince cz. kanonok, a biharmegyei és n.-váradai régészeti és történelmi társulat elnöke, olvasta fel történelmi becsü, a város felszabadulása történetét ismertető és méltató szép emlékbeszédét, melyet a közönség lelkesen megjelzett. Ezután Sal Ferencz polgármester indítványát, hogy a felolvasott emlékbeszéd egész terjedelmében jegyzőkönyvbe ígattassék, egyhangulag elfogadták. — Végül az elnök a házára és királyra áldást kérve s egy püspöki karnak, mint a városok és törvényhatóságok képviselőinek megjelenésükért köszönetet mondva, a diszjülést — élénk eljenzés között berekesztette. A közgyűlés befejeztével az azon résztvevők a Szent László-terre vonultak, — hol a Szent László-templom elnevezett rom. kath. plébániatemplom keleti falában elhelyezett emléktáblát ünnepélyesen leleplezték. Az emléktábla a Szent László templom keleti falába ideiglenesen van elhelyezve a következő felirattal: »Nagyváradnak a török uralom alól 1692. június 5-én történt felszabadulása 200 évi emlékére emelte Nagyváros város közönsége 1892. június 26-án.« — A méltóságok körbe állottak és ekkor Rácz Mihály városi főjegyző emelkedett hangn beszédében méltatta a nap és az emléktábla történelmi jelentőségét. A közönség lelkesen és hosszasán viszhangozta a határos beszéd utolsó mondatát: »Éljen a hazánk! — Ezután az ifjusági dalkör énekelte a szózatot, mit az óriási közönség meghatva hallgatott. Ezzel az ünnepély véget ért. — Az ünnepély egyik kiváló része délután folyt le a székesegyházban, hol ismét óriási közönség gyűlt egybe. A vespernyén a püspöki kar, az összes küldöttségek és a katonai tisztikar vettek részt. Schlauch püspök által készített Szent-László hermat az isteni tisztelet után fényes körmenetben ének és zeneszó mellett átvitték a székesegyházba. — A rendkívüli diszszel végbement körmenet a székesegyházból indult ki és oda tért vissza. Este az egész város fényesen ki volt világítva; a 37-ik ezred zenekara végigvonult a város utcáin: a polgárság pedig faklyamenetet rendezett. Schlauch püspök palotája előtt és Döry főispánnal szerenádt volt, melyen több gyönyörű dalt énekel a zenekedvelők dalköre. Vasárnap délben a »Rózsabokor«-hoz címzett vendéglőben a vendégek és küldöttségek tiszteletére diszbed volt, — melyen közel 300-an vettek részt, — köztük az összes püspökök és polgári notabilitások. — A pohárköszöntök sorában Rádl Ödön Tisza Kálmánért emelt poharat, mire több főpap viszákiáltott: »Éljen Apponyi! tartsák meg maguknak Tiszát! A banketten általános feltűnést keltett, hogy a toaszt után az asztalfőnél ülők mind kocintottak Tiszával, kivéve Schlauch és Schopper püspököket. Ezek nem mozdultak helyekről.

* **Katonai lögyakorlat.** A 39-ik gyalog ezred néhány osztálya f. hó 30-án reggel 6 óratól d. u. 4 óráig a kishalom tanya melletti lövőteren harcászati lövést fog tartani, mit azon figyelemzettel hozunk közludomásra, hogy a közönség a mondott napon és órákban kerülje el a veszélyes hely környékét.

* **A kik vizet isznak.** Rendszeren azokat tekintik az életben a józanság mintaképének, a kik vizet isznak és így a vizivás a legszerényebb emberi érenek közé tartozik. A vizivás éretyében is mértékelt kell azonban tartani, mint azt négy argenteumi munkás esete bizonyítja, a kik egy párisi távirat szerint arra fogadtak, hogy ki tud últében több vizet meginni. Az első 12 liter ivott meg, a második 9-et, a 3-ik hetet. Pár órára rá mind a három meghalt. A negyediket, ki a negyedik liter után visszalépett a fogadástól, kórházba kellett szállítani.

* **Elpusztult gyártelep.** Vasárnap éjjel óriási tűz pusztított a fővárosban. A külső soroksári-uton a spodiumgyár gyuladt ki és a háromemeletes főépület martalek el esett a lángoknak. A robbanás folytán keletkezett tűzkiütések három gyári alkalmazott oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy közülök egy a kórházba szállítás közben meghalt s a másik kettő a halállal vívódik. Szerencsére a tüzlőtök a tüzet lokalizálták és megcmentték az elpusztulástól a Gregersen-fele fagyárat és a soroksári-uti többi gyártelepet. A kár körülbelől százezer forint.

* **A peronoszpóra elleni védekezésről** a következőket írják egyik fővárosi lapnak: »Meggyőződésem szerint a szőlő pusztító peronoszpóra viticola ellen való óvószert a levelek azonnal való leszedése, melyeket megtámadott, ezzel annak tovább terjedését azonnal meggátoljuk, mig ellenben a permétezés által teljes lehetetlenség azt a célt elérni, mint-hogy egyik levélről a másikra megy át és a nedvességet tökéletesen kiszipolyozza, mig ha a megtámadott leveleket leszedjük, tovább nem terjedhet, magától értetődik, hogy a hibás, beteg levelek a szőlőterületről eltakarítandók s ha a levelezés június havában történik, a hiányzó levél ujjal pótolva lesz, ez eljárásomat ajánlom a szőlőbirtokosok figyelmébe, mint saját meggyőződésemet.«

* **Elfoglott zsebtolvaj.** Ma reggel a piacon egy urnó zsebből, ki bevásárlásokat végzett, egy h.-bőszörményi asszony klopota a pénztárczát. Midőn a tolvajlást észre vették, a zsebtolvaj eldobta a pénztárczát s futásnak eredt. A rendőrök azonban elfogták s bevették

a II-ik ker. rendőrkapitánysághoz, mely a jó madarat átszolgáltatja a kir. ügyészségnek.

* **Cs. kir. szab. osztrák biztosító-társaság Bécsben.** Az alelnök, főméltóságú Koninszki Calixt herczeg előlülése mellett május hó 31-én tartotta meg e társaság 32-ik rendes közgyűlését. A fölolvastott üzleti jelentés felemlíti, hogy a társaság díjbevétele 9,344,165 forint 17 krra rugott fel. — Károkkért kifizetett a mult évben összesen 3,665,873 forint 76 krt. — Tisza nyeresémény 180,052 forint 74 kr. A közgyűlés a számadó jelentést meglegedéssel vette tudomásul, egyhangulag adta meg az igazgatótanácsnak a felmentvényt.

A cs. kir. szabad. osztrák Phönix életbiztosító-társaság Bécsben. Május hó 31-én tartotta meg e társulat tizedik rendes közgyűlését. A betérjesztett beszámoló jelentés felemlíti, hogy a társaság üzleti fejlődése az elmult évben örvedetesen haladt előre. Az 1891. év folyamán összesen 4609 ajánlatban 7,937,264 frt tőke és 5383 frt járadék lett biztosításra megajánlva és ebből 3738 drb. biztosítás lett elfogadva 6,343,899 frt tőkével és 3957 frt évjáradékkal. A társaság díjbevétele 1891-ben 1,601,172 frt 44 kr. volt. A közgyűlés meglegedéssel vette tudomásul a beszámoló jelentést.

A kiadó-hivatal üzenete.

Dragics Tivadar urnak, Margita. Hirdetése a külömben is tulterhelt szombati számról elküldött — s így a jövő szombatra akartuk azt halasztani. Kívánságára azonban közöljük a hirdetést háromszor, még pedig ma kedden, esütörtökön és szombaton. A mérsékelt számlát a hirdetés háromszori megjelenése után beküldjük.

K. P. urnak helyben. Ajánlköszását a mult esütörtökön közöltük. Ilyen ajánlköszásokért tanulóktól díjat nem szedünk, de a 30 kr bélyegilletéket sziveskedjék beküldeni, mert azt mi rajtuk beveszik.

Főszerkesztő: **Szinay Gyula.**

Felelős szerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna.**

Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.**

(Szerkesztőség és kiadóhivatal: nagy-uj-utca 1702. sz.)

Értesítés.

A f. év június 25-én lapunkban megjelent **élelmezési cikkek** a nagyvárosi, debreczeni és áldosdi állomásokon bérleti uton való szállításának biztosítása iránt közzétett hirdetemnyre ezennel figyelmeztetik.

A közelebbi feltételek a csász. és királyi katonai élelmezési raktárnál Temesvárott, az aradi várban és Nagyvároson naponta délelőtti 9 és 10 óra közt betekintheők.

(279.) 1—1.

Eladó fodrász-üzlet.

Egy, a mai modern izléssel berendezett

FODRÁSZ-ÜZLET

Margitán, a főtéren, mely 8—900 frtot jövedelmez évenként, családi körülmények miatt, **szabad kézből azonnal eladó.** Értekezhetni alólírott tulajdonosnál:

Dragics Tivadar

(278.) 1—3. fodrászról, MARGITÁN.

Lakás berendezésekhez

szőnyeg, butorszővet, **FÜGGÖNY,**

viaszcs vászon

Parkett,

lynoleum (parafaszőnyeg.)

nagy

választékban

totemesen

leszállított áron

Kunz József és Társa

czégnél DEBRECZENBEN, kistemplombazár. (127.) 65.—

Női-ruhaszövetek, gyapju voileok, mosó voileok, batist, zephir, atlas-satin, vásznak, kész fehérműek, szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők

SZABÓ LAJOS FIAI

üzégnél.

(171)

Leszállított árúk az egész idény alatt.

48-

Férfi chifon ingek

a hírneves Schroll-féle chifonból
1 frt 90 kr, 2 frt 20 kr, 2 frt 60 kr,

GALLÉROK,

kézeltők,
NYAKKENDŐK,

harisnyák, keztyűk.
Napernyők.

esernyők.

Kész mosó gyermek ruháskák,
Brassói posztók,

TRICOT

Peruvien és Doskin.

SZABÓ LAJOS FIAI

CZÉGNÉL.

(8.)

76.-

Szöllő gazdák
figyelmébe!

Peronospóra ellen való
permetezéshez

AZURINT

feloldva üvegszámra
ugy RÉZGÁLICZOT,
jegeczes SZÓDÁT
igen jutányos árban ajánl

Rickl József Zelmos.

(3.)

Bizonyítvány.

39.

Alólírott ezennel hivatalosan bizonyítom,
hogy a Rickl József Zelmos című helybeli ke-
reskedő cég által áruba bocsátott **azurin-**
oldatot vegytanilag megvizsgáltam és ennek
1-11literben **20 deca azurint** találtam,
mely hektolitervizvel felkeverve éppen $\frac{2}{10}\%$ -ot
tebát oly töménységű oldatot ad, mint az
a permetezésre előírva van. Melynek hitelül
ezen bizonyítvány a mai napon kiállítottat.
Kelt Debreczenben, 1892. jun. 2-án.

Dr. Vedródi Viktor,

P. H. a debreczeni m. kir. gazdasági tan-
intézet vegytanára.

Osztr. Phönix cs. és kir. szab. életbiztosító-társaság Bécsben.

CSELEKVŐ

Mérleg-számla 1891. évről.

SZENVERŐ

	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.
1. Pénztári állomány Bécsben és a fiókoknál			120.985	07	1. Kibocsátott részvénytőke			600.000	—
2. Követelések a cs. kir. postakasszárkénál			27.864	03	2. Nyereség és különváltások			74.715	49
3. Társaság ingatlanai			4.112.215	24	3. Ingatlanok tartaléka lev. után			17.955	39
4. Értékpapírok 1891. decz. 31-iki állomány szerint	2.689.194	86			4. Díjtartások	4.125.657	61		
5. Hitelintézetek az „Azienda Assicuratrice” részvényesinél	33.495	94	2.724.690	80	5. A nyereséghez haláleset-biztosítások osztályának díjtartaléka			7.371.008	57
6. Résztulások kielégítetlen künneviségek nyilvántartásánál	548.770	27			6. A tülelet csoportbiztosítások osztályának díjtartaléka			294.791	71
7. Váltak a társaságban	133.033	20	681.803	47	7. Bejelentett halálesetek tartaléka	105.309	36		
8. Kivételök jelzálogköltésinél			11.896	13	8. Esedékes étesett-biztosítások tartaléka	12.159	30	117.468	66
9. Különböző adósságnál			517.436	64	9. Hivatalkók nyugdíjalapja			983.191	76
10. Különböző adósságnál			190.905	38	10. Az 1889. évtől nem veit osztalékok			46.322	08
11. Szerzett életjáradékok és megvett tőkék időszakos értéke			1.135.812	72	11. Nyereség a számlaevről			246.716	78
12. Letételek			119.641	46				478	18
13. Butorzat, pénzszekrény k. táblák s ingatlanok jelzálog			29.689	08				8.639	28
14. „Patra”-vagyon			41.492	67					
15. Követelések biztosító-intézeteknél			688.771	96					
16. Fiókok és ügyintézők számlái és készpénz			11.462	15					
			570.561	87					
			10.985.533	22				10.985.533	22

BÉCS, 1892. május 14-én.

Boisson E. s. k.

Weinmann L. s. k.

Durst s. k.

Hönigswald s. k.

Lampmeyer C. s. k.

Osztr. Phönix cs. és kir. szab. biztosító-társaság Bécsben.

VAGYON

Mérleg-számla 1891. évről.

TEHER

	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.
1. Készpénz a központon			230.899	75	1. Résztulások, mely áll 20.000 drb á 100 frtos részvényből			2.000.000	—
2. Rendelkezésre álló követelések a társaság bankjainál és postakasszárkénál			90.147	84	2. Díjtartások, levonva a visszbiztosítások			1.287.498	74
3. Letételek mint biztosítékok és kezességek			363.064	81	3. Kártartalék, levonva a visszbiztosítások részeit			533.380	60
4. Váltak a társaságban			388.779	34	4. Jelzálogköltés a Triest-i házban (Via St. Catharina 3)			9.297	16
5. A társaság ingatlanai			203.645	—	5. Folyó számlái hitelezők			175.223	68
6. Allianz- és értékpapírok 1891. decz. 31. áll. szerint			1.345.729	43	6. Az ügyintézők övédekai			4.000	—
7. Követelések biztosító-intézeteknél és más adósságnál			946.099	08	7. Tiszviselők nyugdíjalapja			59.917	63
8. Künneviségek a képvis. községeknél			761.717	07	8. Tiszta nyereség: állított a múlt évről	101.859	53		
9. Felzárolás			40.947	76	8. Tiszta nyereség: számlaev nyeresége	180.052	74	281.912	27
			4.371.930	08					

BÉCS, 1891. december 31-én.

Boisson E. s. k.

Durst E. s. k.

Weinmann L. s. k.

Gonzalez C. s. k.

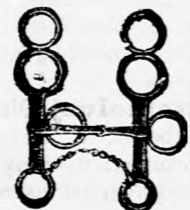
Hartwig Ferdinand s. k.

Biztosítási ajánlatok a tűz- jég- és életbiztosítási ágazatokban a legszolidabb feltételek és a legolcsóbb díjak mellett eszközöltenek.

(271.) 1-1.

Az osztr. PHÖNIX debreczeni főügynöksége:

BUTTYKAY, BÉKÉSSY.

Valódi francia és angol szerszámok

minden iparághoz és minden darab mellett jótállás,
Épület-vasalások és kátránytető-lemezek.
rúdvasak, lemezek, VASTARTÁLYOK,
legfinomabb öntött acélok és fémek.

Gazdasági-, kerti-, házi és konyhafelszerelések,
Kerti-lócsák és vas-butorok, árnyékszék-closettek és vízvezetési kagylók.
AGYAG- és VAS-KÁLYHÁK, KONYHÁK,

Tizedes és egyensúly mérlegek
legjobb minőségben,

Peronospóra szállópenészgomba fecskendőgépek
legjobb rendszer (részteljesítésre is.)

Tűz- és betörés elleni pénzszekrények,
kirakat- és ajtó acél-redőnyök.

Legolcsóbb beszerzési forrás.
(Képes árlap minden szakmára nézve ingyen és bérmentve.)

TÓTH GYULA

ELŐBB
TÓTH LAJOS és TÁRSA

(6.) **vasnagykereskedés** 44.-
DEBRECZEN, VÁROSHÁZÁBAN.

